

Pokud si promyslíte vliv rozhodčího nebo soudce na férovost soutěží, a v důsledku toho na přežití skupiny, napadne vás nepochybně otázka, jak se uvnitř skupiny někdo stane rozhodčím? A pokud jsou dva kandidáti, jak spolu o tuto roli soutěží? V historii je zaznamenáno obrovské množství bojů o moc. Měli bychom je rozdělit na boje o moc uskutečňovat projekty, tedy vlastně boj o zdroje, a boj o postavení soudce, který se stává z principu vyšším členem společnosti.

Předně si ujasněme, že není vůbec běžné, aby rozhodčí byl sám mimo soutěž o zdroje. Kupříkladu král byl první mezi šlechtici, a měl obvykle největší bohatství. Působil jako rozhodčí ve sporech nižších šlechticů, ale v soutěži o zdroje se nijak nedržel stranou.

Vynález evropské politické kultury jakožto nezávislá soudní moc, oddělená od moci výkonné, je samostatný a naprosto výjimečný jev, který lze posuzovat jako pokus o radikální zlepšení férových soutěží.

V této kapitole se však nezávislým soudcům věnovat nebudeme. Spíše se zaměříme na situaci, jaká přirozeně vyplývá ze soutěží subjektů o zdroje, jak se to např. stane ve vlčí smečce.

Tvrzení1 Každý soudce je ve vyšším postavení, než účastníci soutěže, v níž je soudce po celou dobu soutěže uznáván jako rozhodčí.

Důkaz Opět sporem. Předpokládejme, že subjekt R je uznáván jako rozhodčí v soutěži S. Předpokládejme dále, že účastníci soutěže jsou A_1, A_2, \dots, A_n a že jsou si všichni rovni.

Předpokládejme, že právě probíhá soutěž mezi dvěma členy A_k a A_j , kde $A_k \ll R$, $A_j \ll R$. Ve chvíli, kdy nastane situace, kdy musí R zasáhnout, musejí jak A_k , tak A_j uznávat R jako vyšší autoritu, jinak by se jeho rozhodnutí nemuseli podříditi, a v předpokladu tvrzení je, že je rozhodčí uznáván.

Předpokládejme nyní, že existuje jiný $A_m \ll R$, kde $m \ll j$ a $m \ll k$, nesouhlasí s výrokem rozhodčího a snaží se rozhodnutí zvrátit. Pokud ostatní členové A_q dopustí zrušení soudcova rozhodnutí (s předpokladem, že jsou si se soudcem R rovni), přestal být R uznáván v probíhající soutěži jako rozhodčí, což je spor s předpokladem.

Tvrzení2 V soutěži s dlouhodobým trváním o stejné zdroje je subjekt radši v roli rozhodčího, než v roli rozsuzovaného.

Důkaz Pro AA subjektu je jednodušší situace, pokud může spory sám rozhodovat, než když musí předvídat rozhodnutí jiného subjektu. Protože rozhodčí i bráči soutěží o stejné zdroje a soutěž je z hlediska délky života subjektu dlouhodobá, subjekt z důvodu primárního zájmu o svou budoucnost dá přednost lepší vlastní antecepci a tím lepším vyhlídkám na získání zdrojů.

Tvrzení3 Role rozhodčího se při dlouhodobém trvání soutěže stane předmětem samostatné soutěže.

Důkaz: *Být v roli soudce přináší především antecepční výhodu. Pokud základní soutěž probíhá dlouhodobě, stává se tato antecepční výhoda novým zdrojem pro jejího nositele. Jakmile si to uvědomí více kandidátů, vznikne soutěž o tento nový zdroj, protože všechny zdroje jsou vzácné.*

Tvrzení4 **Pokud je role rozhodčího v soutěži spojena současně s rolí soutěžícího o zdroje v téže soutěži, je ohrožena férovost této soutěže.**

Důkaz *Předpokládejme opět sporem, že férovost soutěže S ohrožena není. Necht' v rámci soutěže o zdroje spolu soutěží R a Aq. Protože role R je současně předmětem další soutěže SR, hraje R ve dvou soutěžích současně. Předpokládejme, že v soutěži SR existuje vážný soupeř Q. Pak zájmem Q je usvědčit R z podjatosti v soutěži S. Pokud se mu to povede, R přijde o funkci rozhodčího v S. To je pro něj ztráta zdrojů, takže raději bude v S hrát férově. Naopak Q může motivovat Aq, aby klidně hrál neférově, protože R si nedovolí vynést rozsudek v neprospěch Aq, protože by byl obviněn z podjatosti. Takže pokud je Q dostatečně silný soupeř, vyhraje neférově Aq. Spor1. Pokud je Q slabý soupeř, nemusí se R bát o zdroje pramenící z postavení soudce v soutěži SR. Protože účast v soutěži S je motivována snahou získat další zdroje, klidně se dopustí neférové praxe. Sám to rozsoudí ve svůj prospěch, a v případě námitek o jeho neférovosti je odmítne jako pokus konkurenta Q očernit jej v roli soudce a dostat se na jeho místo. Spor2.*

Třetí možností je, že neexistuje soupeř Q. Pak buď R může zneužít svého postavení, nebo Aq vsadí na to, že před diváky si R nedovolí rozhodnutí, které by z diváků učinilo jeho soudce, a přiměřeně neférovosti se dopustí Aq.

Poslední možností je, že neexistuje ani soupeř Q, ani diváci. Pak R není nikým kontrolován. V tomto smyslu se neúčastní vyšší soutěže. Pak podle "Rozhodčí ve férové soutěži[Tvrzení1]" bude hrát neférově, aby vyhrál. Spor4

Závěr Díky uvedeným tvrzením v kolektivu, kde je dovoleno v dlouhodobé soutěži usilovat o zdroje a současně být v téže soutěži i soudcem, vznikne boj o postavení soudce. Komu se podaří postavení soudce získat, stává se základem neférovosti celé soutěže. To je následně zdrojem boje o soudcovskou moc, protože znevýhodnění účastníci soutěže si to nechtějí nechat líbit. Pokud má soudce ve svém postavení obstát, musí disponovat represivní silou, aby své soupeře o soudcovské postavení udržel v podřízeném postavení.

Příklad1 V obci většina obyvatel topí dřevem. I starosta. Vichřice zlomí několik obecných stromů. Starosta má rozhodnout, kdo dostane na dřevo nárok a za jakou cenu. Pokud to nereguluje zákon, nic nebrání starostovi, aby sobě přidělil část dřeva za minimální cenu, a ostatním za cenu vyšší.

Je třeba si uvědomit, že ani v podmínkách právního státu, kde je uplatněna myšlenka dělby moci, není s tímto stavem automaticky spojeno osvobození od výše uvedeného závěru.

Mimo standardní politickou moc totiž existuje spousta situací, v nichž panuje určitá hierarchie, a spory jsou řešeny např. rodičem, vedoucím na pracovišti, knězem, starostou apod. Žádný z uvedených není vázán oddělením soudní moci od výkonné. Proto udržování férovosti ve sporech o soudcovské pravomoci mimo justici stojí a padá s ochotou občanů hájit svá práva před skutečným soudem, jsou-li přesvědčení o zneužití pravomoci rozhodčího.

Jestliže lidem připadá nevhodné, aby svého práva dosahovali u soudu, ve skutečnosti se předem poddávají neférovému soutěžení.

Důsledek Každé vyvýšené postavení s sebou nese i roli rozhodčího. Je-li rozhodčí účastníkem stejné soutěže, jako ti, které rozsuzuje, musí disponovat represivní silou.

Když si o tom popřemýšlíte, shledáte, že se tu střetává potřeba řízení antecepčního systému, který musí být hierarchicky uspořádaný, a tudíž vyšší úroveň rozsuzuje úrovně nižší, s účastí soudce ve stejné nižší soutěži.

Aby nenastala neférovost, musí se při budování kolektivu do antecepčního systému dodržet zásada:

Pravidlo1 ten, kdo chce působit jako rozhodčí, se musí přestat účastnit soutěží, které má rozsuzovat.

V době přechodu z kolektivu neantecepčního k antecepčnímu budeme pozorovat boj o represivní moc, která soudci umožní potlačit soutěž o roli soudce. To vede v důsledku k tomu, že v rodících se kolektivech zaujme vedoucí postavení ten, kdo disponuje největší represivní silou. Říkejme mu vůdce.

Pokud se vůdce chce stát součástí budoucího antecepčního uspořádání, musí se vyčlenit z roviny nižší soutěže - např. též pomocí obřadů úcty, tituly, a především zajištěním zdrojů tak, aby nezávisely tak přímo na účasti v nižší soutěži.

Pokud tak neučiní, bude to neustálým zdrojem boje o postavení rozhodčího.

Pokud tak učiní, může umožnit pokrok v budování kolektivu směrem k antecepčnímu subjektu.

Jestliže záměrem rozhodčího je se odlišit a nechat si projevovat nadstandardní úctu, může s tím souviset i potřeba sebe prezentace.

Člověk, který investuje do sebe prezentace, snáze vybojuje postavení rozhodčího, než pokud se podobá ostatním hráčům.

Pokud někdo v soutěži, v níž nejsi ujištěn o férovosti, pomocí své sebe prezentace zkouší ostatní přesvědčit, že má právo být nad vámi rozhodčím, dej si velký pozor, abys tomu bránil. Zdá se, že nadměrná sebe prezentace slouží k podpoře neférové soutěže.